

громадянам пільг на утримання дітей у школах-інтернатах, інтернатах при школах, а також щодо оплати харчування дітей у школах (групах з подовженим днем); забезпечення охорони пам'яток історії та культури, збереження та використання культурного надбання; - сприяння організації призову громадян на строкову військову та альтернативну (невійськову) службу, а також їх мобілізації, підготовці молоді до служби в Збройних Силах України, організації навчальних (перевірочних) та спеціальних військових зборів; забезпечення доведення до підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення наказу військового комісара про оголошення мобілізації; організація та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою та цивільною обороною, на відповідній території; забезпечення вимог законодавства щодо розгляду звернень громадян, здійснення контролю за станом цієї роботи на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності; вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів; здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадського порядку; розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання; утворення адміністративних комісій та комісій з питань боротьби зі злочинністю, спрямування їх діяльності; учинення нотаріальних дій з питань, віднесених законом до їх відання, реєстрація актів громадянського стану (за винятком виконавчих органів міських (крім міст обласного значення) рад) [2].

Таким чином, вищезазначений перелік повноважень визначає є обов'язок реалізації суб'єктивного права для благоустрою конкретної територіальної громади органами місцевого самоврядування в Україні.

Список використаних джерел

1. Энциклопедический словарь экономики и права. Dicacademic : [сайт].URL:

http:dic.academic.rudic.nsfdic_economic_law6377КОМПЕТЕНЦІЯ

2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 11 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.

Посудевський Валерій Цезарович,
викладач вищої категорії Бердичівського
фахового коледжу промисловості економіки
та права

ПРАВОЗАХИСНА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах, коли Україна визначила вступ до Європейського Союзу як стратегічний курс, особливої актуальності набувають дослідження тенденцій та наслідків державно-правового розвитку в умовах інтеграції. Охоронний вплив на розвиток суспільства є формою його забезпечення та гарантування непорушності прав і свобод громадянина, а також законних інтересів суб'єктів права. Феномен правоохоронний має соціальний характер, що пов'язується із активним впливом уповноважених суб'єктів на деструктивні як внутрішні, так і зовнішні фактори, з метою забезпечення суспільства та гарантування балансу різновекторних (антагоністичних) інтересів. Саме за допомогою правоохоронної діяльності як певної системи інституцій та засобів можливо надати суспільним відносинам ознак стабільності, послідовності, динаміки та розвитку.

Розуміння правозахисної функції держави пов'язане зі сприйняттям близьких категорій «охорони права» та «захисту права».

Функція захисту прав і свобод людини і громадянина є мірою свободи та визначає розвиток демократії і законодавства держави та суспільства. В умовах розбудови громадянського суспільства функція захисту прав та свобод людини і громадянина є однією із провідних функцій, демократичної, правової держави, наявність якої визначає стратегічний напрям діяльності сучасної Української держави і створює передумови для подальшого розвитку України в напрямі інтеграції до світового та європейського політичного і правового простору.

У свою чергу, охорона прав і свобод людини спрямована на запобігання та недопущення порушень прав і свобод кожного учасника кримінального провадження. На думку С. А. Паршака, захист прав здійснюється при порушенні прав, погрозі порушення або при перешкоді їх здійсненню. Вказане означає, що не можна ототожнювати ці різнопланові категорії, оскільки «охорона прав» в юридичному сенсі означає статичний стан норм права, що спрямований безпосередньо на попередження порушень прав учасників кримінального провадження. Порушення цих прав веде до динамічного стану реалізації права на захист. Тобто до захисту прав громадяни вимушені звертатися лише тоді, коли порушені їх права чи інтереси, що охороняються законом [1, с. 160–161].

В інших наукових роботах правозахисна функція по суті визначається як підфункція правоохоронної діяльності держави. На думку П. С. Корнієнка термін «правоохоронна діяльність» стійко асоціюється з діяльністю правоохоронних органів, насамперед органів внутрішніх справ, хоча й не обмежується ними. Водночас, термін «правозахисна діяльність» асоціюється передусім з рухом за права людини та діяльністю громадських правозахисних організацій. На його ж думку, до головних правоохоронних функцій органів державної влади

необхідно віднести профілактичну; захисну; ресоціалізаційну; правороз'яснювальну; аналітичну та/або методичну; інформаційну; нормотворчу (частково); координаційну [2, с. 60–61].

На думку С. Д. Гусарева, правозахисна діяльність держави – це один з видів соціальної діяльності, що реалізується спеціально уповноваженими суб'єктами на професійній основі та здійснюється на підставі й відповідно до правових основ з метою створення належних умов для ефективної реалізації прав та свобод людини і громадянина, підтвердження або відновлення оскарженого чи порушеного права людини [3, с. 96–98].

Водночас, А. Бондаренко зазначає, що правозахисна функція – це діяльність держави щодо захисту прав і свобод людини й громадянина, затвердження законності та правопорядку в усіх сферах громадського й політичного життя. Охорона прав – це сукупність різних взаємопов'язаних заходів, які здійснюються органами державної влади й громадськими об'єднаннями та звертають увагу насамперед на попередження порушень прав людини або усунення перешкод, а захист прав і свобод людини й громадянина – це конституційний обов'язок держави, цілком логічним є його зв'язок із функціями держави, в яких проявляється та роль, яку держава відіграє у вирішенні основних питань суспільного розвитку, у задоволенні різноманітних інтересів населення країни. З урахуванням наявних в юридичній науці позицій, непорушність здійснення конституційних правозахисних обов'язків держави, а також підвищення ефективності захисту прав і свобод людини й громадянина, обумовлюють оформлення правозахисної функції держави як самостійного напрямку її діяльності. Авторкою пропонується виокремлювати такі форми реалізації правозахисної функції держави: ліквідаційна форма реалізації правозахисної функції держави (усунення загроз у процесі реалізації права), сутність якої полягає в цілеспрямованій діяльності владних структур та органів державного управління різних рівнів, спрямованих на забезпечення правопорядку як об'єктивної потреби розвитку держави й суспільства, на запобігання та припинення правопорушень; правовідновлююча форма реалізації правозахисної функції держави (відновлення порушених прав людини) включає заходи, які приводять до відновлення порушених прав неправомірними діями та відповідальності особи, яка вчинила ці правопорушення; штрафна форма реалізації правозахисної функції держави (притягнення винних до юридичної відповідальності) [4, с. 282–284].

В умовах воєнних дій, демократизації українського суспільства, вибору європейського шляху розвитку нашої країни, існує гостра потреба у переосмисленні функції законності та правопорядку. Нові воєнно-політичні реалії зумовлюють необхідність нових підходів до реформування системи органів правопорядку, створення нової концепції правоохоронної діяльності, визначення місця органів сектору безпеки у системі законності та правопорядку, переосмислення в ній їх ролі.

Правозахисну функцію сучасної держави можна визначити як пріоритетну функцію держави, яка полягає в напрямі діяльності, спрямованій на захист і втілення права, яке розгортається в інституційному правопорядку, в основі якого – конституційні принципи верховенства права, поваги до прав людини та демократії. Захист права з боку держави виявляється і в конституційному самообмеженні державної діяльності щодо людської свободи, і в її активній діяльності на здійснення позитивних обов'язків стосовно ефективного і реального втілення прав людини [5, с. 139]. Зміст правозахисної функції сучасної держави окреслює предметну діяльність всього механізму держави (сукупності державних інститутів), спрямованого на утвердження фундаментальних конституційних принципів, на яких заснована держава, передовсім принципів верховенства права, поваги до прав людини та демократії.

В умовах сьогодення, варто прогнозувати появу нових, стратегічних напрямів діяльності України, залежно від конкретно-історичних умов, а окремі елементи (підфункції) певної функції можуть набувати самостійного значення, ставати окремими функціями – функція забезпечення національної безпеки [6], яка визначатиме актуальні загрози та відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України й окреслить основи для планування і реалізації державної політики у відстоюванні незалежності і державного суверенітету; відновленні територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України; суспільному розвитку; захисті прав, свобод і законних інтересів громадян України; європейській і євроатлантичній інтеграції.

Список використаних джерел

1. Паршак С. А. Механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження у контексті правозахисної функції держави. *Європейські перспективи*. 2014. № 7. С. 157–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_7_29.
2. Корнієнко П. С. Співвідношення понять і практики здійснення правоохоронної та правозахисної діяльності в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 3. С. 60–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_3_15
3. Гусарев С. Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти. Київ : Знання, 2005. 375 с.
4. Бондаренко А. Форми реалізації правозахисної функції сучасної держави: до постановки проблеми. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 282–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2014_6_49.
5. Копча В. В. Правозахисна функція держави: доктринальні підходи до розуміння. *Публічне право*. 2019. № 2 (34). С. 132–140.
6. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14 верес. 2020 р. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.